

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

УДК 378.147.81`25 0679198748

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КРЕАТИВНОГО ПЕРЕКЛАДУ В МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

О. В. БАБЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент,
А. В. ГАЙДА, студентка магістратури,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: olena14babenko@ukr.net; annahaida@ukr.net

ORCID: 0000-0003-0379-4769

***Анотація.** У статті описано важливість формування навичок креативного перекладу на практиці у студентів філологічних спеціальностей. Саме за допомогою розкриття творчого потенціалу майбутнього фахівця професія перекладача буде більш конкурентоздатною і затребуваною на ринку праці.*

Детально проаналізовано поняття "креативність", "компетентність", а також систематизовано основні способи розвитку і формування креативних навичок на прикладі художнього твору у процесі навчання.

Особливу увагу приділено взаємозв'язкам психологічного і професійного розвитку особистості.

***Ключові слова:** креативний переклад, творчий потенціал, перекладач, комунікативні навички, самореалізація*

Сучасний світ вимагає від кожного фахівця високого рівня знань, компетентності та конкурентоспроможності. Підготовка майбутніх перекладачів сьогодні базується не лише на теоретичних знаннях та практичних навичках, але й на творчому аспекті – перекладач повинен мати креативний підхід до справи, бути готовим до фахового зростання. Жвавість мислення перекладача та його постійна реалізація на професійному рівні дасть змогу фахівцеві більш глибоко вивчити особливості власної професії, збагатити культурний потенціал та розвинути інтелектуальні здібності. Креативний переклад вимагає від перекладача творчого підходу до буденних реалій, неординарності мислення, чіткого сприйняття інформації. Саме через важливість такої професії, як перекладач формування креативних навичок посідає чи не найперше місце у процесі підготовки майбутніх перекладачів.

Отже, **актуальність теми** цього дослідження полягає у динамічності розвитку підготовки перекладачів та важливості креативних навичок у професії перекладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тему підготовки майбутніх фахівців з перекладу досліджували багато наукових діячів. Так, наприклад, питання формування саме креативних навичок у підготовці перекладачів було висвітлене у працях таких дослідників, як Ю. А. Рибінська, Н. В. Дячук, Л. М. Романишина, О. В. Шупта, І. О. Горошкін, С. Й. Гаваші, М. М. Лалакулич, Е. П. Гончаренко тощо [3,4,5,7,6,7,8]. Системний характер перекладу як синергетичного процесу досліджувався в наукових працях О. В. Бабенко, Н. А. Шостак [1]. Не зважаючи на

те, що цією темою цікавиться велика кількість науковців, вона ще не є достатньою вивченою, а теоретична база проблеми потребує подальшого дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати процес формування креативних навичок під час перекладу художньої літератури, дослідити засоби підвищення розвитку креативності мислення майбутнього фахівця.

У процесі дослідження застосовано такі **методи**: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація.

Результати. Креативність – це вміння подавати та реалізовувати творчі ідеї, здібність нестандартно на неординарно дивитися на поставлену проблему. Художній переклад надає можливість перекладачеві проявити свої креативні здібності, а також він слугує одним із найефективніших видів перекладу для їх формування. Перекладач художнього твору сам є митцем і як такий мусить відстоювати свій індивідуальний стиль, свої погляди, котрі здебільшого відповідають стилю й манері письма авторів оригінальних творів [3, с. 129]. Тому креативність – одна із основних складових професійно важливих якостей перекладача. Саме в умовах навчально-професійної діяльності у студента-майбутнього перекладача повинні формуватися та розвиватися такі професійні якості, як дивергентне мислення, висока ерудиція та висока загальна культура, креативність, професійна інтуїція та творча уява, вміння керувати собою в стані пошуку, аналізувати свої творчі дії [8, с. 118]. Саме ці креативні навички допоможе розвинути переклад художньої літератури. Досвідчені викладачі перекладу вчать студентів бачити «крізь текст», активно використовувати економні засоби англійської мови. Аксиоматичним вважається, що міра художності перекладу залежить від рівня хисту перекладача [3, с. 129].

Найтисніші зв'язки існують між складністю завдання та схильністю до ризику у структурі особистісної креативності. Це свідчить про те, чим серйозніші труднощі постають перед перекладачем упродовж його професійної діяльності, які зумовлюють використання унікальних і оригінальних мовних засобів, тим більш творчим виявляється продукт [5, с. 18]. Тому, можна вважати, якщо художній твір потребує від перекладача високого рівня інтелекту, застосування креативних навичок та творчого підходу, майбутній фахівець під час перекладу цього твору навчиться мислити творчо, реалізувати свій креативний підхід у перекладі в подальших працях.

Щоб набути належного рівня креативності, майбутній перекладач повинен бути компетентним у своїй справі. У працях вітчизняних учених компетентність розглядається як специфічна здатність, яка дозволяє ефективно вирішувати типові проблеми і задачі, що виникають у реальних ситуаціях повсякденного життя [7, с. 137]. Компетентність тісно пов'язана з реалізацією творчого потенціалу. Реалізація творчого потенціалу, в свою чергу, пов'язана з механізмами внутрішньої активності особистості, продуктивністю пізнавальних процесів і проявами креативності. Від творчого потенціалу залежить рівень креативної самореалізації. Серед показників творчого потенціалу можна виділити гнучкість, чутливість до проблем, спонтанність, відкритість [2, с. 60].

Художній твір є ідеальним «навчальним інструментом» студента перекладача. По-перше, художній твір уже є продуктом чиеїсь творчості, а по-друге, головне завдання перекладача зробити якісний переклад творчого продукту, під час роботи над яким неможливо працювати без креативних навичок. Такі відомі перекладачі, як Іван Франко, І. Костецький, Д. Паламарчук та інші послуговувалися головним перекладацьким принципом: якомога більш повне проникнення в автора, якого перекладають, «спорідненість» із ним, а також бездоганне знання рідної мови з

використанням усіх її лексичних, фразеологічних, синтаксичних і стилістичних барв [3, с. 131].

Проте однієї наявності творчого потенціалу недостатньо для майстерного виконання особистістю своїх професійних обов'язків. Необхідне прагнення його реалізувати [2, с. 63]. Тому доцільно буде зауважити, що перекладач повинен не тільки бути творчою особистістю, але й вміти демонструвати свій потенціал, адже без уміння використовувати креативність на практиці якісного перекладу не вийде. Формування та розвиток креативної особистості майбутнього перекладача вимагає впровадження нових дидактичних методів, завдань творчого характеру, які сприяють розвитку пізнавальних інтересів та здібностей студентів, безперервному їх вдосконаленню, підвищенню активності та самостійності студентів, розвитку в них ініціативи та творчого підходу до розв'язання професійних завдань, аналітико-синтетичної діяльності мислення, мовлення, пам'яті, уваги, уяви [8, с. 119].

Саме перекладацька практика є логічним продовженням професійної підготовки перекладача в університеті, сприяє розвитку й удосконаленню в студентів практичних навичок перекладу, розвиває увагу, комунікабельність, поглиблює фахові й соціокультурні знання, спонукає до використання знань з особливостей перекладу текстів різного спрямування. Практика сприяє вдосконаленню всієї системи підготовки перекладача, розвитку індивідуальних творчих здібностей [4, с. 38]. Існує поширена помилка, що переклад – це дуже простий процес, який не вимагає багато зусиль від перекладача. Згідно такої думки, перекладач є посередником, який одну мову «перетворює» на іншу. Однак, кваліфікований перекладач вкладає певну частку креативу в свій переклад, перетворюючи таким чином роботу над аутентичним матеріалом в творчий процес. Ключем, за допомогою якого досвідчений перекладач вирішує найбільш поширені проблеми, є творчість [1, с. 8]. Ідеальної, повноцінної відповідності досягти неможливо, але головним є те, що переклад не повинен залишати читача байдужим [3, с. 131].

Отже, формування креативних навичок у студентів перекладачів є дуже важливим процесом для подальшого розвитку студента, як фахівця. Саме креативність надає змогу перекладачеві реалізувати себе, як спеціаліста, надавати якісні та унікальні переклади. Саме творчий підхід робить перекладача фахівцем, а його працю – дуже важливою в контексті перекладацької справи.

Список використаних джерел

1. Бабенко, О. В. Системний характер перекладу як синергетичного процесу [Текст] / О. В. Бабенко, Н. А. Шостак // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки, Scientific Herald of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Philological Sciences – К.: Міленіум, 2017. – Вип. 263. – С.194-200.

2. Бобрівник, С. Л. Використання практичних креативних технік перекладу англomовної економічної літератури [Текст] / С. Л. Бобрівник, І. А. Теплюк, С. В. Гайдученко. – Київський Національний Економічний Університет імені Вадима Гетьмана. – К., 2017 – 8 с.

3. Гаваші, С. Й. Креативність як умова самореалізації фахівця [Текст] / С. Й. Гаваші, М. М. Лалакулич // Проблеми сучасної психології. – 2013. – № 21. – С. 57-68.

4. Гончаренко, Е. П. Кілька слів про художній переклад [Текст] / Е. П. Гончаренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 10. – С. 129-131.

5. Горошкін, І. О. Перекладацька практика як засіб формування мовної особистості майбутніх перекладачів [Текст] / І. О. Горошкін. – Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. – Старобільськ, 2015 – 4 с.

6. Дячук, Н. В. Емпіричне дослідження творчого потенціалу майбутніх перекладачів художніх текстів [Текст] / Н. В. Дячук // Наукові записки. – 2014. – № 25. – С. 16-19.

7. Рибінська, Ю. А. Особливості формування навичок креативного перекладу в майбутніх перекладачів [Текст] / Ю. А. Рибінська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2017. – № 1. – С. 136-141.

8. Романишина, Л. М. Роль комунікативно-ігрових ситуацій у підготовці майбутніх перекладачів до креативного перекладу [Текст] / Л. М. Романишина, О. В. Шупта // Наукові записки. – 2007. – № 5. – С. 117-119.

References

1. Babenko, O. V., Shostak N. A. (2017) Systemnyi kharakter perekladu yak synerhetychnoho protsesu [The systematic character of translation as a synergetic process]. Scientific Herald of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Philological Sciences. Kyiv, Issue 263, p.194-200.

2. Bobrivnik, S. L. (2017) Viktoristania praktichnih kreativnih technik perekladu anglo-movnoyi ekonomichnoyi literaturi [The use of practical creative techniques for the translation of English-language economic literature]. Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, P. 8.

3. Gavashi, S. Y. (2013) Kreativnist yak umova samorealizacii fahivtsia [Creativity as a condition for the self-actualization of a specialist]. Problems of modern psychology. Issue 21, P. 57-68.

4. Goncharenko, E. P. (2014) Kilka sliv pro hudozhniy pereklad [Some words about art translation]. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Issue. 10, P. 129-131.

5. Goroshkin, I. O. (2015) Praktika yak zasib formuvannia movnoyi osobistosti maibutnih perekladachiv [Translational practice as a means of forming the linguistic personality of future translators]. I.O.Goroshkin.Lugansk National Taras Shevchenko University, Starobilsk, P4.

6. Dyachuk, N. V (2014) Empirichne doslidzhennia tvorchoho potentsialu maibutnih perekladachiv hudozhnih tekstiv [Empirical study of creative potential of future translators of artistic texts] Scientific Herald, Issue. 25, p16-19.

7. Rybinska, Yu. A. (2017) Osoblyvosti formuvannia navichok kreativnoho perekladu v maibutnih perekladachiv [Peculiarities of Creative Translation in Future Translators]. Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko. Issue.1. – p.136-141.

8. Romanishina, L. M. (2007) Rol komynikativno-ihrovih sytuatsii u pidhotovtsi maibutnih perekladachiv do kreativnoho perekladu [The role of communicative-game situations in the preparation of future translators for creative translation]. Scientific notes. Issue 5, p.117-119.

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ КРЕАТИВНОГО ПЕРЕВОДА У БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ

Е. В. Бабенко, А.В. Гайда

Аннотация. В статье описана целесообразность и важность формирования навыков креативного перевода на практике у студентов филологических специальностей. Именно с помощью раскрытия творческого потенциала будущего специалиста профессия переводчика будет более конкурентноспособной и востребованной на рынке труда.

Детально проанализированы понятия "креативность", "компетентность", а также систематизированы основные способы развития и формирования креативных навыков на примере художественного произведения в процессе обучения.

Особое внимание уделено взаимосвязям психологического и профессионального развития личности.

Ключевые слова: креативный перевод, творческий потенциал, переводчик, коммуникативные навыки, самореализация

FORMATION OF FUTURE TRANSLATORS' CREATIVE SKILLS

O. V. Babenko, A. V. Haida

Abstract. The article describes the importance of forming skills of creative translation in the process of students-philologists' training. It is due to the development of future specialist's creative potential the profession of a translator will be more competitive and a great demand in the labor market.

The notions "creativity", "competence" are analyzed in detail. The main ways of development and formation of creative skills on the example of literary texts in the training process are systematized.

Particular attention is paid to the interrelations of psychological and professional aspects of the individual's development.

Practice leads to the improvement of the entire system of an interpreter and translator preparation, development of individual creative abilities. There is a common misconception that translation is a very simple process that does not require much from an interpreter. A qualified translator invests a certain share of creativity in his/her translation, thus he/she transfers the message of the authentic material into a creative process. The key, which helps an experienced translator solves the most common problems, is creativity. An ideal, full-fledged correspondence is impossible to achieve, but the main thing is that the translation should not leave the reader indifferent.

Consequently, the formation of creative skills of students-translators is a very important process for the development of a student as a specialist. It is creativity that enables an interpreter/translator to realize himself/herself as a specialist, to provide quality and unique translations. It is the creative approach that makes an interpreter an expert, and his/her work is very important in the context of modern demands.

Keywords: creative translation, creativity, translator, communication skills, self-realization